

Buitenstaander

Buitenstaander

Willem Jan Frijling

Schrijver: Willem Jan Frijling

Coverontwerp: Willem Jan Frijling

ISBN: 9789463187091

© 2016, Willem Jan Frijling

Inhoud

Proloog	7
De ontmoeting	12
Achtergronden	32
Samen en niet	40
Johanna	54
Handicaps	64
Patiënt Van den Berg	72
De uitslag	78
Comfortzone	85
Jaap	94
Het Kuinderbos	105
Dora	112
De sollicitatie	119
De dood van een spin	128

Proloog

Timo van den Berg hoorde het snerpemde geluid van roepende scholeksters en keek omhoog. Elf vogels trokken gehaast dwars over de dijk door de blauwe lucht. Hij zat op een bankje aan het kanaal dat langs het natuurgebied liep dat hij wilde bezoeken. De ingang naar de vogelkijkhut was verderop. Op een afstandje naast hem beleefden huismussen hectische tijden. Af en aan vlogen zij luidruchtig tussen een dichte struik en de grasrand langs de dijk. Onverwacht schoten, als pop-ups, herinneringen in zijn gedachten.

In de tuin van het herenhuis, waar hij de eerste zeven jaar van zijn leven had doorgebracht, kon de zon uitbundig zijn en hij hoorde de vogels, meest het getjilp van mussen, die hij probeerde te lokaliseren in het gebladerde van een grote prunus, die in de lente roze sneeuw liet vallen, of in de dichte klimop tegen de muur links. Hij voelde zich veilig in de met grind en borders met kleurrijke bloemen gevulde ruimte, afgeschermd door muren van de buurhuizen en aan de achterzijde begrensd door een houten schutting, die in zijn herinnering meters hoog was.

Het huis was zo ingedeeld, dat de huiskamer zo ver mogelijk van de buitenwereld was afgezonderd, wat ook begrijpelijk was, omdat de tuin aan de achterzijde van het huis lag. De kinderkamer lag aan de straatkant van het huis. Er stond een piano, die naast het muzikale nut, ook dienst deed om de hoek waar het speelgoed in was gemikt uit zicht te houden. Dat maakte een opgeruimde indruk. Dit hield echter niet in dat er veelvuldig vriendjes konden

komen. Daarvoor was de regel dat er eerst een afspraak gemaakt werd, voor er iemand van buiten, een vreemde, bij het gezin op bezoek mocht komen. Tegen het maken van zo'n afspraak werden er door zijn moeder echter altijd wel bezwaren gevonden.

Waarom dat zo was, wist Timo niet. Misschien wilde zijn moeder de wereld om haar heen negeren en de schutting om zich heen dicht timmeren. Zijn vader ging daar in mee.

Door het opgroeien in deze omgeving raakte Timo gewend aan en krachtig binnen het alleen zijn zonder zich eenzaam te voelen.

Timo maakte nog steeds niet gauw vrienden, wist zich er ook eigenlijk geen raad mee, lastig als hij het vond mensen een plaats te geven in de plooiën van zijn bestaan. Hij voelde een parallel met hoe zijn moeder haar leven had ingedeeld, kans na kans op een beter leven missend, hoewel hij zelf het vaste voornemen had alle goede kansen die hij in zijn leven tegen zou komen te benutten.

Hij herinnerde zich nog de lange gang met een marmeren vloer, waar de brede trap op uitkwam die naar de eerste verdieping leidde. Eén keer per jaar werd die vloer met groene zeep gereinigd. Daarvoor was het nodig dat de gangloper werd opgerold en van zijn plaats gehaald. De dag erop, meestal 's middags werd de looper weer uitgerold. Zo was er voldoende tijd om de vloer goed te laten opdrogen. In de tussentijd kon hij daar tolleren. Niet met een haktol, maar met een tol die met een zweep in beweging werd gebracht en gehouden. Het waren geen gelukkige herinneringen die hem met zijn jeugd verbonden. De beleving die er de overhand in had, was er een van isolement.

Timo was onbedoeld verwekt en heel indirect een van de resultaten van een kapot condoom. Dit condoom was niet de reden dat hij geboren werd, toen zijn moeder zwanger werd van zijn oudste zus was dat wel het geval. In deze situatie wilden zijn moeder en haar vrijer, zijn vader, perse trouwen, wat overigens serieus tegen de zin was van de toekomstige opa van de zijde van zijn vader.

Het was van zijn moeder zelf dat hij hoorde, dat hij, na nog drie dochters, onverwacht, en nog wel als jongen, ontstaan was. Dat gesprek ontstond op een moment dat het leven van Timo al een eigen vorm had gekregen en zijn moeder aangeschoten de nacht begroette. Voor die tijd behoorde het verhaal tot het rijk der geheimen.

Maar Timo hield niet van geheimen en de waarheid spreken was zijn levenshouding. Liegen vond hij vermoeiend, je moest alles wat je loog wel onthouden en het haalde je ook, als leugenaar, ongemerkt naar beneden.

De straat waar het huis stond, en nog staat, bestond uit twee aparte zijden, oneven en even, met de bijzonderheid dat het water van de gracht er midden in liep. Hand in hand liep Timo met zijn vader over het bruggetje naar de andere kant, de steeg er tegenover in en later de zelfde weg terug, de pijpenkrullen bij de kapper achterlatend.

Een echte jongen was hij geworden, was hem gezegd, daar kon hij trots op zijn. En hij was er ook trots op, hoewel hij niet wist wat het eigenlijk betekende, wat er van een echte jongen werd verwacht.

Je zou kunnen zeggen dat in dit huis de basis is gelegd voor zijn leven, wat op zich niets bijzonders was,

maar dat leven paste in geen enkele pasvorm en een blauwdruk voor de keuzes daar binnen bestond niet. Het driftige in zijn karakter had hij van zijn vader geërfd of overgenomen. Dat wist hij, omdat hij zich herinnerde dat zijn vader regelmatig zijn duim met kracht uit zijn mond had getikt. Hij was dan ook pas gestopt met duimen toen zijn vader al op te jonge leeftijd overleed.

Het overlijden van zijn vader, slechts een paar jaar nadat het huis aan de gracht door zijn stamgezin was verlaten, had voor hem een nieuwe vorm van eenzaamheid betekend. Ook het besef dat dood en leven elkaars burens waren kwam uit die ingrijpende gebeurtenis voort.

De belangrijke mannen die vanaf die tijd in zijn leven hadden bestaan, waren daardoor niet zijn vader en natuurlijk geen broer, die had hij niet, het waren buitenstaanders. Om te vermijden dat een overschot aan vrouwen zijn leven te veel zouden beïnvloeden, sloot hij zich grotendeels van hun bezigheden af.

In de wereld, die zich zo aan het verharderen was, moest Timo leren voor zichzelf op te komen. Ook zonder de steun van zijn vader had hij inmiddels geleerd dit met respect te kunnen doen. Daar was een periode van emotioneel lichaamswerk, gericht op spiritualiteit en bewustzijn in Lage Vuursche onontbeerlijk voor geweest, waar hij alle oude remmingen en overlevingsstrategieën aangepakt had, zo niet afgebroken en waar hij de verbondenheid tussen mensen had ervaren. Hij was zich er van bewust, dat hij zich veel vrijer voelde dan voor die periode.

Timo was laat in de liefde geweest. Pas op zijn negentiende had hij zijn eerste vriendinnetje en niet

voordat zijn moeder met enige twijfel had gevraagd of hij homoseksueel was. Hij had dat als beledigend ervaren, hoewel hij toch niet kon bedenken waarom. Het was niet de ultieme droomwens van Timo om zo spoedig mogelijk een vrouw te vinden. Als niemand anders wist hij dat het niet waarschijnlijk was ooit een vrouw te vinden, waar hij tot de dood mee samen zou zijn. Hij wist ook dat het aan hem lag, aan zijn snelle getergdheid lag.

Voor een vrouw was hij ook niet naar Friesland getogen en de verhuizing was dan ook geen wanhoopsdaad. Hij wilde al langere tijd daar naar toe en bij toeval hoorde hij dat er een mogelijkheid was in Wolvega een ouderenhuisje te huren.

Bij de gemeente, Weststellingwerf, werd hem medegedeeld dat het ontbreken van een werkkring, ook op zijn leeftijd, geen probleem was.

Dat hij daar toch nog een vrouw zou treffen die tot zijn dood bij hem zou blijven, was even onverwacht als dat het bizar bleek.

Nu woonde hij in het mooiste huis van de wereld, klein genoeg en met een tuintje. Eigenlijk waren het zelfs twee tuintjes, beide ook nog in twee delen gesplitst door tegels. Hij kon doen wat hij wilde in het wijkje dat uit gelijke huisjes bestond, want hij woonde er alleen.

Timo was duidelijk op zijn nieuwe huisje erg gesteld. De huisjes waren al in de jaren zestig gebouwd, met een saaiheid die daar bij hoorde; de wederopbouw was toen nog niet afgelopen. In allerlei hoeken zaten kleine en iets grotere spinnen in webben, maar die waren wel handig, want er kwamen redelijk veel vliegen, motjes en muggen het huis binnen en die

waren lastig. Het huisje was ook gemakkelijk schoon te houden.

De bovenverdieping gebruikte hij om een beperkt aantal overbodige spullen op te slaan en voor zichzelf af en toe wat te zagen en te rommelen. Daar waren onder andere de nieuwe plinten tegen binnendringende slakken gezaagd. Ook strooide hij soms zout op de vloer, om de slakken die in de vochtige kruipruimte vertoefden, tot inkeer te brengen om niet de woonkamer, slaapkamer of gang binnen te dringen.

Leven deed hij vooral op de begane grond, een leven dat hij vooralsnog beleefde als een verhaal uit een prettig boek.

Weten hoe dit boek verder liep hoefde hij niet, wel zou hij willen weten hoe het aan een eind geschreven zou worden. In lijden had hij geen trek. Het bleef natuurlijk ten delen een kwestie van afwachten en doorlezen.

En dat deed hij.

De ontmoeting

Het was in op de eerste warme dag van het voorjaar dat Timo ging wandelen in een gebied waar veel heidestukken en open velden lagen. Het broedgebied voor vogels van It Fryske Gea was nu, in het broedseizoen, niet vrij toegankelijk. Het gedeelte van de staatsbossen bood echter nog mogelijkheden genoeg voor een prettige natuurbeleving.

In het afgesloten gebied stond iemand voorovergebogen foto's te maken en hoewel hij best nieuwsgierig was, liep Timo de andere kant op. Hij vond het wel plezierig om alleen te zijn in de natuur.

Hij had niet de behoefte om met iemand te praten. Dat leidde te veel af van de natuur en daar kwam hij voor. Hij voelde zich één met de natuur, er door opgenomen als het ware. Dit was de reden dat hij de planten en dieren niet wilde verstoren door plukken, oprapen of opjagen. Uitzondering maakte hij voor steekvliegen. Welke hem stak, sloeg hij dood, meedogenloos. Maar dat was de makke van de zomer. Nu waren het echter de citroenvlinders en de oranjetipjes die hem op de weg kwamen. De fitissen en boomleeuweriken lieten van zich horen; de lente liet zich zeker niet onbetuigd. De bloeiende boerenkatjes werden volop bezocht door hommels, zweefvliegen en bijen. Vogels hielden zich opvallend genoeg vooral op afstand.

Het had al een tijdje niet geregend en het landschap lag verder te verdrogen in de volle zon en een stevige wind uit het zuidoosten. Op een drassig stukje kort begroeid veld zag hij, telkens als hij een stap deed, vage beestjes heen en weer schieten. Hij ging er van uit dat het motjes waren en benaderde er enkele omzichtig, maar ze waaiden mee met de wind. Uiteindelijk zag hij er, onduidelijk op de ondergrond, toch één in een luwte zitten, waar hij een paar foto's met de autofocus van nam. Thuis zou hij wel bekijken wat het precies was.

Hier werd hij vrolijk van, de eerste nachtvlinders van het seizoen in open veld. "Ze bestaan alleen maar en planten zich dan voort", dacht Timo, "Langer in de rupsvorm dan in de vlindervorm."

De zon had zijn hoogste punt gepasseerd en het werd al flink wat warmer. Hij besloot terug te gaan naar de auto. Hij moest ook nog eten kopen. Op de terugweg zou hij de boodschappen nog doen.

Timo zette eerst de geleende auto terug bij de buurman van twee huizen verder en vervolgens ging hij lopend naar de supermarkt het dichtst in de buurt. De temperatuur was nog wat opgelopen en het was zelfs flink warm geworden. Voor de tijd van het jaar was het nu zelfs uitzonderlijk warm.

Even later stond Timo, zoals dagelijks omstreeks deze tijd, in de supermarkt. De koelte was behaaglijk en hij overlegde met zichzelf over het al dan niet kopen van een extra versnapering voor die avond. Links de gekoelde vitrines met kleine etenswaren, rechts de gekoelde kasten met vlees en aardappel ingrediënten. Hij besloot kaasbroodjes mee te nemen, die hij thuis zou opwarmen. Niet in de oven zoals op het voorschrift stond, maar kort in de magnetron, dat ging ook wel, wist hij. Al bleven ze slap, de smaak was goed.

Het was druk in de winkel. Vrouwen stonden Timo in de weg en praatten in een groepje met elkaar. "Echt dorps," realiseerde Timo zich, "Die kennen elkaar allemaal, lijkt het. In de stad kom je zoiets eigenlijk nooit tegen."

Wel leuk op zich, maar ook lastig genoeg, als je met een karretje liep.

Achter in de winkel stond een leuk geklede vrouw met blond krulhaar en een tenger gebouwd lichaam, maar met brede heupen. Zij leek hem achter in de veertig, misschien vijftig te zijn. Zij was zo te zien bezig geweest met het dweilen van de vloer van de ingangsruijnte voor het laden van goederen achterin de winkel. Haar blonde krullen waren nat van het zweet en ze tilde een emmer met vuil sop van de grond. Haar handen bleken klein en ze bewogen gracieus toen zij die door de haren streek.